

§ 4. Podeljenje prava za naročbo preglednika izvršuje notranje ministerstvo, ako se zvezin okraj razteza čez več dežel, drugače pa politiška deželna gosposka.

§ 5. Zvezino načelništvo je z dokazom o podeljenem mu pravu do predloga dolžno, zvezi pripadajoče zadruga naznaniti trgovinskemu sodišču, zvezi pripadajoča društva pa politiški okrajni gosposki tam, kjer imajo svoj sedež, in politiški deželni gosposki predložiti imenik vseh zvezi pripadajočih zadrug in društev. Istim gosposkam je treba nemudoma naznaniti tudi izločenje pojedinih ali vsprejetje drugih zadrug in društev.

§ 6. Pravo do naročbe preglednika more se zvezi odtegniti: 1. Ako zveza raztegne svoje delovanje na druge predmete, kakor so zaznamovani v pravilih; 2. ako zveza ne zadoščuje svoji dolžnosti pregleda ali poročevanju o njej; 3. ako se je število k zvezi pripadajočih zadrug ali društev znižalo pod 50, oziroma pod 20 v zvezi, katera obseza posamično kronovino, v kateri je v obče manj nego 50 zadrug in društev.

Odtegnjenje izreče za podeljenje pristojno mesto (§ 4), zaslišavši zvezino načelništvo. O odtegnjenju je treba uradno naznaniti gosposkam, zaznamovanim v § 5.

§ 7. Zadrugam ali društvom, ki ne pripadajo za pregled pooblašteni zvezi, naroča preglednika in sicer zadrugam trgovsko sodišče, društvom pa politiška okrajna gosposka na mesta njih sedeža.

§ 8. Pri pregledu je treba dovoliti pregledniku, da pogleda v knjige in listine in preišče blagajno, kakor tudi vrednostne papirje, dolžna pisma in blago. Ako sestaje nadzorstvo, naj bode prisotno pri pregledu.

§ 9. Preglednik je dolžan pregledno poročilo o kaki zadrugi izročiti združnemu načelništvu in trgovinskemu sodišču na mestu njih sedeža, pregledno poročilo o kakem društvu pa društvenemu načelništvu in politiški okrajni gosposki na mestu društvenega sedeža.

Ako naroči preglednika zveza, izvrši se predloga na gosposko in poročilo na združno, oziroma društveno načelništvo potom zvezinega načelništva, katero je dolžno pregledno poročilo pregledati ter izvod svojega pregledovanja priložiti.

O tem, kako naj se sestavljajo pregledna poročila, morejo se razglasiti navodila potom naredb.

§ 10. Združno, oziroma društveno načelništvo je dolžno pri sezvanju prvega občega zbora naznaniti poročilo o pregledu kot predmet sklepanja. Na občem zboru je dolžno nadzorništvo, in če tega ni, načelništvo izreči se o rezultatu pregleda.

§ 11. Preglednik ima pravo na to, da se mu povrnejo denarni stroški in poplačajo njegova dela po meri zamujenega časa.

V slučaju, da se ne zedinijo, naj stroške za pregled pri zadrugah določi trgovinsko sodišče, pri društvih pa politiška gosposka na mestu njih sedeža, in naj jih naloži zadrugi, oziroma društvu v odškodovanje.

§ 12. Gosposke, zaznamovane v §§ 9, odstavek 1, so dolžne skrbeti, da člani načelstva zadruga ali društva

izpolnjujejo v §§ 8. in 10. obsežene določbe, in sicer s kaznijo za red od desetih do sto goldinarjev.

Te kazni za red se iztekajo v zaklad za uboge kraja, kjer ima sedež zadruga, oziroma društvo.

§ 13. Kreditna in posojilna društva (hranilnice in posojilnice), katera odgovarjajo zahtevam § 1. zakona od 1. junija 1889., drž. zak. št. 91, so izvzeta od določeb sedanjega zakona tako dolgo, dokler so podrejena pregledu dež. odbora po obsegu, ki ga zahteva ta zakon.

V dosego tega osvobojenja je deželni odbor dolžen, imenik njegovemu pregledu podrejenih hranilnic in posojilnic začetkom vsakega leta in dotične izpremembe nemudoma od slučaja do slučaja sporočiti trgovinskemu sodišču, v okrožju katerega imajo dotične blagajnice svoj sedež.

§ 14. Ta zakon izvršiti je zaukazano pravosodnemu ministru, trgovinskemu ministru in ministru notranjih zadev.

Obrtnijske raznoterosti.

Zakaj se pripravajo Amerikanci in Angleži? Nekakom jasno je postalo zakaj je nastal razpor med Zjed. državami in Anglijo tako resen glede divjih pokrajin od Orinoco reki. Amerikanski kapitalisti si hočejo prisvojiti večji del zemljišč v prepirnem kraju. L 1883. ko se še ni nihče brigal za mejo med Venecuelo in Guyano, pridobil si je zemljišča C. C. Fitzgerald od vlade Venecuele; na to so ustanovili družbo Manoa Co. s kapitalom 5 milijonov dolarjev in Fitzgerald je odpotoval na Angleško, da vse to proda. Angleži so ponudili prenizko ceno in pričel se je prepir, kateri pa je še le potem postal resen, ko se je zvedelo bogastvo se nahaja na tem zemljišču. To so baje rudokopi za zlato, iz katerih so že za 30 milijonov dol. rude dobili, dalje bogata zaloga asfalta, katera je bogatejša nego ona v Trinidad, dragoceni gozdovi itd. Zadnje spomlad so staro družbo preustrojili in se sedaj imenuje „Orinoco Comp.“. Predsednik te družbe je Crespo in je naloženih 25 milijonov dolarjev. V tej družbi so kapitalisti iz zapada in severozapada Zjed. držav.

Kmetijstvo.

Zmrzlo sadje.

Po preiskavah nemškega profesorja dr. Müllerja v Thürgau-u najmanj trpi zmrzlo sadje, ako se za to skrbi, da se počasi otaja. On je sadje jednacij vrst, jednake zrelosti in velikosti umetno ohladil, da je zmrznilo. Jeden del zmrzlega sadja je otajal v mlačni vodi, drugi del v vodi 0°, jeden del je dal v sobo 20° in jeden del v prostor, kjer je bilo 0°. Preiskava je pokazala, manj občutno sadje, ki je bilo na mrazu 7°, je ostalo nepoškodovano, naj se je že hitro ali počasi otajalo. Pri sadju, ki je za mraz bolj občutljivo in pri bolj dozorelem sadju sploh se je pokazala razlika. Če se je otajalo v gorki ali mrzli vodi je bilo poškodovano, če se je pa otajalo na gorkem ali mrzlem zraku, pa ni bilo. Še bolj občutne vrste so bile popolnoma uničene, ako so se otajale v gorki ali